

ԱՍՈՒՐԱԳԵՏՆԵՐԻ ՍԻՋԱԶԳԱՅԻՆ 53-ՐԴ ՀԱՆՐԱՊՈՒՄԸ

2007 թ. հուլիսի 23-ից 28-ը Մոսկվայում և Պետերբուրգում տեղի ունեցավ Ասորագետների միջազգային 53-րդ համընկալումը (Rencontre Assyriologique Internationale): Համընկալմանը մասնակցեց շուրջ 300 մարդ, ընթերցվեց 120-ից ավելի գեկուցում: Աշխատանքային լեզուները ավանդաբար անգլերեն, գերմաներեն և ֆրանսերենն էին:

Հին Առաջավոր Ասիայի պատմությունը, հոգևոր և նյութական մշակույթը, լեզուներն ու գրականությունները ուսումնասիրող մասնագետների ամենամյա այս գիտաժողովը սովորաբար ընթանում է նախապես հայտարարված մեկ-երկու հիմնական թեմաների շուրջ: Այս տարվա գիտաժողովը նվիրված էր հին Առաջավոր Ասիայի լեզուներին և Միջագետքի վարչա-իրավական կառույցներին: Մտորև հակիրճ ներկայացնեմ համընկալման ընթացքում արծարծված թեմաները:

Մոսկվայում՝ Ռուսաստանի պետական հումանիտար համալսարանում ընթանում էին լեզվական բլոկի աշխատանքները: Այս բլոկի շրջանակներում կազմակերպված հինգ աշխատանքային բաժիններից (workshop) երեքը նվիրված էին աքքադերեն լեզվի տարբեր հարցերի քննությանը:

Բացի Բաբելոնի և Ասորեստանի լեզուն լինելուց, աքքադերենը մ. թ. ա. II հազարամյակում կատարում էր միջազգային լեզվի դեր և լայնորեն տարածված էր Միջագետքից դուրս: Մեծ թվով աքքադերեն տեքստեր են հայտնաբերվել խուռի և արևմտասեմական բնակչություն ունեցող տարբեր շրջաններից: Ոչ-աքքադական միջավայրում կազմված այդ տեքստերի լեզվին, որ կրում է տեղական լեզուների ուժեղ ազդեցությունը, նվիրված էր «Ծայրամասային աքքադերեն (Peripheral Akkadian)» բաժինը:

«Աքքադերենը. զարգացում և շփում (Akkadian: Diachrony and Contact)» բաժնի գեկուցումները նվիրված էին ավելի քան երկհազարամյա պատմություն ունեցող այդ լեզվի ներքին զարգացման, ինչպես նաև այլ լեզուների հետ շփումների արդյունքում կրած կառուցվածքային և բառապաշարային փոփոխությունների քննությանը:

Աքքադերենի ձևաշարահյուսությանը և տեքստի կառուցվածքին առնչվող մի շարք հարցեր շոշափվեցին համապատասխան բաժնում («Morphosyntax and Text Structure in Akkadian») ներկայացված գեկուցումներում:

Լեզվական բլոկի մեկական բաժին նվիրված էր շուներերենի անվանական և բայական ձևաբանության փոխառնություններին («The Correspondence between Verbal and Nominal Morphology in Sumerian») և «սահմանափակ կորպուսներ» ունեցող լեզուներին («Limited-corpus Languages of the Ancient Near East»): Շումերագիտական բաժնի թեմայի ընտրությունը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ շուներերեն բա-

յաճևում իրենց արտահայտությունն են գտնում մախադասության բոլոր անվանական անդամները՝ համապատասխան ձևությամբով: Լեզվագիտական զեկուցումներ ներկայացվեցին մաս վերոհիշյալ բաժիններից դուրս մի շարք նիստերում՝ նվիրված շումերերենի ծագումնաբանությանը (Հնայած բազմաթիվ փորձերին, այն մինչ օրս պարզված չէ), շումերերենի և աքքադերենի բառապաշարին և տերմինաբանությանը, աքքադական գրականությանը և գրական լեզվին, խեթա-յուվիական լեզուներին և այլն:

Ի տարբերություն աքքադերենից, շումերերենից և խեթերենից, որոնք ներկայացված են հարյուր հազարավոր տարաբնույթ գրավոր հուշարձաններով, խուտիերեն, ուրարտերեն, խաթերեն և էլամերեն լեզուների կորսվածները անհամեմատ ավելի համեստ են: Հանդիպման համապատասխան բաժնի զեկուցումները նվիրված էին այդ լեզուների քերականության և տիպաբանության հարցերին: Տողերիս հեղինակը համոզես եկավ «Կերպի քերականական կարգի ծագումը և զարգացումը խուտի-ուրարտերենում և շումերերենում» զեկուցումով:

Պետերբուրգում՝ Էրմիտաժում և Արևելագիտության ինստիտուտում անցկացված նիստերը նվիրված էին Սիջագետքի պատմության հարցերին: Այս բոլոր ներկայացված էր երկու բաժիններով՝ նվիրված Ուր III շրջանի մասնագիտություններին ու աշխատողներին («Professions and Labor in the Ur III Period») և ուշ բաբելոնյան շրջանին (Late Babylonian workshop):

Ուր III շրջանը (III հազ. վերջ, Շումեր), որ աչքի է ընկնում հսկայածավալ կենտրոնացած պալատական տնտեսությամբ, ներկայացված է բազմահազար տնտեսական և ադմինիստրատիվ տեքստերով, որոնք հարուստ նյութ են պարունակում տնտեսության մեջ ընդգրկված աշխատողների և մասնագիտությունների մասին:

Ուշ բաբելոնյան շրջանին նվիրված բաժնում ներկայացվեցին զեկուցումներ աքքադերենյան և սելևկյան շրջանի Բաբելոնիայի քաղաքային և տաճարային ադմինիստրացիային, կայսերական պաշտոնյաներին, նրանց հիերարխիայի և փոխհարաբերությունների հարցերին: Հին Միջագետքը հայտնի է որպես բազում քաղաքների երկիր, իսկ երկրի պատմությունը՝ որպես քաղաքների պատմություն, ուստի պատահական չէ, որ գիտաժողովում բավական մեծ տեղ էր հատկացված Սիջագետքի մ. թ. ա. III և II հազ. քաղաքների վարչական կառուցվածքին, քաղաքային ինստիտուտների և առևտրականների, պալատի և տաճարի փոխհարաբերություններին:

Հանդիպմանը ներկայացվեցին մաս կրոնին, հոգևոր և նյութական մշակույթին առնչվող մի շարք զեկուցումներ: